

นิทานพื้นบ้าน

เกษราภรณ์ สุพรรณฝ่าย

นางผมหอม

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว ณ หมู่บ้านแห่งหนึ่ง มีสองสามีภรรยา แต่งงานอยู่กินกันมาตั้งนานแต่ก็ยังไม่มีลูกสักที จึงชวนกันไปบนบานขอต่อเทวดาและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ไม่นานนักภรรยาก็ตั้งครรภ์และคลอดลูกเป็นเด็กหญิงน่ารักน่าชัง ตั้งชื่อว่า“เทวี” เทวีได้รับการเลี้ยงดูเป็นอย่างดีด้วยความรักจากพ่อและแม่จนเติบโตใหญ่เป็นสาว อยู่มาวันหนึ่ง เทวี ได้เข้าไปหาของป่าและอาหารเหมือนทุกวัน แต่วันนี้เข้าไปในป่าลึกกว่าปกติ ทำให้น้ำที่เตรียมมาหมด นางเทวีกระหายน้ำมากและขณะที่เดินหาแหล่งน้ำอยู่นั้น บังเอิญมองเห็นน้ำที่ขังอยู่ในรอยเท้าโค จึงก้มลงกินน้ำดับความกระหายทันที สักพักเทวียังรู้สึกคอแห้งและกระหายยิ่งขึ้น นางก็เลิบบนไปหาน้ำที่ขังอยู่ในรอยเท้าช้างดูใสสะอาด จึงก้มลงดื่มกินน้ำดับกระหายอีกครั้ง นางรู้สึกชุ่มฉ่ำคอดีนักจึงดื่มกินน้ำจนอิ่ม ความหิวกระหายนั้นก็หายไป

นางเทวี รวบรวมของป่าที่หาได้นำกลับมาถึงบ้าน จากนั้นไม่นานนางก็ตั้งครรภ์โดยที่ไม่รู้ว่าใครเป็นพ่อเด็กในท้อง พ่อและแม่พยายามถามไถ่หาความจริง นางเทวีจึงเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนให้ฟังและบอกว่าสงสัยเด็กคงเป็นลูกของพญาช้างหรือไม้กัณฑ์พญาโค พ่อและแม่ก็ไม่ได้ถามอะไรอีก ขอให้ได้หลานก็พอใจแล้ว เมื่อครบเก้าเดือน นางเทวีคลอดลูกเป็นเด็กหญิงแฝดสองคน คนพี่ให้ชื่อว่า “นางผมหอม” เพราะผมนางมีกลิ่นหอมตั้งแต่แรกเกิด คนน้องให้ชื่อว่า “นางลุน” เพราะเป็นน้อง นางเทวีเลี้ยงลูกคนเดียวจนลูกทั้งสองโตขึ้นตามวัย นางผมหอมเป็นคนนิสัยดี โอบอ้อมอารี ชอบช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ ผิดกับนางลุนเป็นคนเกียจคร้าน ขี้ใจช้า ใจร้าย ชอบรังแกคนอื่นรวมถึงชอบรังแกและแกล้งนางผมหอมอยู่เสมอ เมื่อยังเป็นเด็ก ทั้งสองไปเล่นกับเด็กคนอื่น ๆ ในหมู่บ้าน มักจะถูกล้ออยู่เสมอว่าเป็นเด็กไม่มีพ่อ กระทั่งโตเป็นสาวก็ยังถูกล้ออยู่ ในที่สุดทั้งสองทนไม่ไหวจึงตัดสินใจชวนกันไปถามความจริงจากมารดา

นางเทวี ทนลูกทั้งสองรบเร้าไม่ไหวจึงเล่าความจริงให้ฟังว่า ตนได้ดื่มน้ำในรอยเท้าโคและรอยเท้าช้างที่กลางป่าลึกเมื่อครั้งออกหาของป่า กลับมาไม่นานก็ตั้งครรภ์ จึงคิดว่าพ่อของพวกเขาเจ้าก็คือ “พญาช้างและพญาโค” แต่ไม่รู้ว่าใครเป็นลูกโคใครเป็นลูกช้าง เพื่อตอบแทนคุณบิดามารดาผู้ให้กำเนิดตน นางผมหอมและนางลุนจึงขออนุญาตแม่เพื่อออกตามหาพ่อ

เมื่อทั้งสองได้เดินทางเข้าป่าเวลาผ่านไปหลายวัน ในที่สุดทั้งสองก็ต้องเผชิญหน้ากับพญาช้างใหญ่เชือกหนึ่ง พญาช้างเห็นทั้งสองเข้าคิดว่าเป็นพวกมนุษย์ที่บุกรุกป่าจึงจะฆ่าเสีย นางผมหอมผู้เป็นพี่

ร้องให้อ้อนวอนขอชีวิต พญาช้างเกิดความสงสัยจึงถามว่าเหตุใดหญิงทั้งสองจึงเข้ามาในป่าผิวดิถีหญิง ยิ่งนัก นางผมหอมจึงเล่าให้ฟังว่า นางและน้องเป็นลูกของแม่เทวีกับพญาช้างและพญาโค นางลุนรีบ จึงพูดว่า ตนเองเป็นลูกของพญาช้าง ส่วนนางผมหอมเป็นลูกของพญาโคหากจะฆ่าก็จงฆ่านางผมหอม เกิด นางผมหอมพูดว่า ตอนนี้อย่างไรก็ไม่ทราบว่าเป็นลูกช้างใครเป็นลูกโคเพียงแต่อยากพบพ่อจึงดิ้นรน เข้าป่าใหญ่ ก่อนจะถูกล่ามนางผมหอมขอได้พิสูจน์ตัวเองก่อน ถ้านางไม่ใช่ลูกช้างจริง ถึงตายก็ยอม

พญาช้างจึงยินยอมให้พิสูจน์ โดยหากใครปีนงวงขึ้นที่คอได้คนนั้นคือลูกของพญาช้าง เมื่อนั้น พญาช้างได้ตั้งจิตอธิษฐาน แล้วยืนนิ่ง ๆ นางลุน มั่นใจนักกว่าตัวเองเป็นลูกช้าง รีบปีนขึ้นงวงหมายจะขึ้น หลังช้างให้ได้ นางเพียงเป็นลูกโค แม้พยายามอย่างไรก็ไม่อาจจะปีนขึ้นได้มีแต่สิ้นตกลงมาดังเดิม พญา ช้างจึงบอกให้พอก่อน

นางผมหอม ค่อย ๆ ปีนขึ้นตามงวงช้างและนั่งอยู่บนคอช้างได้สำเร็จอย่างง่ายดาย ส่วนนางลุน เห็นว่านางผมหอมปีนขึ้นได้จึงอยากลองดูอีกครั้งแม้พญาช้างห้ามก็ไม่ฟัง นางลุนก็ยังไม่ได้ในที่สุด พญาช้างจึงใช้เท้ากระแทบนางลุนตายและนำนางผมหอมผู้เป็นลูกไปยังที่อยู่ของตน ให้บริวารช้างนำหิน มาสร้างปราสาทขึ้นให้เป็นเรือนที่อยู่ของนางผมหอม ตั้งชื่อว่า “ปราสาทนางผมหอม” นางผมหอมแม้จะ ดีใจที่ได้พบพ่อแต่ก็สงสารนางลุนผู้น้องสาวนางได้แต่ร้องไห้ตลอดทางแต่ก็ไม่กล้าต่อว่าอะไรพญาช้างผู้ บิดา

พญาช้างดูแลปรนนิบัตินางผมหอมเป็นอย่างดีด้วยความรักในธิดา เมื่อนางผมหอมต้องการไป ไหนก็ให้ขึ้นขี่คอไป นางผมหอมอาศัยอยู่ในป่ากับพญาช้างเป็นเวลาหลายปี นางเป็นมนุษย์อยู่คนเดียว รู้สึกเหงามาก ทั้งตนก็เป็นสาวแล้ว อยากมีใครสักคนเป็นเพื่อนใจ จึงออกอุบาย

วันนั้น นางผมหอม ไปอาบน้ำที่แม่น้ำเช่นเคย เตรียมผอบไปด้วยนางถอนผมตัวเองออกมา 1 เส้น บรรจุม้วนใส่ลงไปในผอบนั้น ผมของนางยาวจนถึงประมาณสะโพกทีเดียว และด้วยบุญเก่าของ นางจึงมีผมที่หอมอยู่เป็นนิจ เมื่อใส่ผมลงในผอบปิดฝาเรียบร้อยแล้วนางได้ตั้งจิตอธิษฐานว่า “ผอบนี้ จง ลอยน้ำไปขอกลิ่นหอมของเส้นผมอย่าได้จางหายขอให้ชายที่เป็นเนื้อคู่เท่านั้นสามารถที่จะเก็บผอบนี้ได้ คนอื่น ๆ แม้พบเห็นหากไม่ใช่เนื้อคู่แล้วไซ้ไร ขอให้เก็บเอาไม่ได้เกิดหากชายที่เป็นเนื้อคู่เก็บได้แล้วขอให้ มีใจมั่นที่จะออกตามหาตัวเราจนได้พบกันเถิด”

เมื่ออธิษฐานเสร็จแล้วก็ปล่อยวางผอบลงแม่น้ำ ผอบนั้นได้ลอยตามน้ำไปเรื่อย ๆ จนไปถึงเมือง รัตนา และลอยวนเวียนไปมาอยู่แถวทำนน้ำด้านหน้าพระราชวังเมืองรัตนา ซึ่งมีกษัตริย์หนุ่มรูปงาม ปกครองเมืองต่อจากพระบิดา นามว่า “พระเจ้ารัตนะ” แต่ยังไม่ มีพระมเหสี และในวันนั้นพระองค์เสด็จ ไปเล่นน้ำกับเหล่าข้าราชการบริพารอยู่ทำนน้ำนั้นพอดีกับผอบที่ลอยน้ำอยู่ส่งกลิ่นหอมแห่งแรกที่กำจรกระจาย ไปทั่วบริเวณ ทั้งพระราชาและเหล่าข้าราชการบริพารต่างได้กลิ่นหอมประหลาดที่แตกต่างจากกลิ่นหอมที่ เคยสูดดมอยู่ทุกวัน พอดีเหล่าบริพารแลเห็นผอบน้อยลอยอยู่กลางน้ำ สงสัยว่าคืออะไร จึงต่างว่ายน้ำ

เข้าไปเพื่อที่จะเก็บเอา แต่ไม่มีใครสามารถจะเก็บเอาได้ สร้างความประหลาดใจแก่พวกเขายิ่งนัก จึงมากราบทูลฯ ให้พระราชาทรงทราบ พระองค์จึงทรงใคร่ลองด้วยพระองค์เองบ้าง จึงว่ายนํ้าเข้าไปและเก็บผอบได้อย่างง่ายดาย สร้างความอัศจรรย์ใจยิ่งนัก

พระเจ้ารัตนะ ทราบว่ากลิ่นหอมต้องมาจากสิ่งของในผอบนี้เป็นแน่แท้ เมื่อขึ้นฝั่งจึงเปิดผอบดู พบเห็นเพียงเส้นผมยาวสีดำลึบเงางามเส้นหนึ่ง เส้นผมส่งกลิ่นหอมอบอวลไปทั่ว พระองค์คิดว่าเส้นผมนี้คงเป็นผมของเทพธิดาถึงได้หอมปานนี้ หรือหากเป็นบุคคลธรรมดาผู้นั้นต้องเป็นคนที่มิบุญเป็นแน่แท้ พระเจ้ารัตนะ ตัดสินว่าจะออกตามหานางผู้เป็นเจ้าของผมหอมเพื่อขอให้นางมาเป็นพระมเหสีให้จงได้

พระเจ้ารัตนะ ฝากบ้านเมืองไว้กับเหล่าข้าราชการบริพารที่ไว้ใจ และออกเดินทางเพียงผู้เดียวโดยทวนกระแสลำน้ำขึ้นไปตามทางที่ผอบล่องลอยลงมาโดยไม่ลืมหูลืมตาที่จะนำผอบเส้นผมติดตัวไปด้วย เดินทางรอนแรมมานานหลายวันในที่สุดก็มาถึงบริเวณที่อยู่ของนางผมหอม พระองค์ได้สูดกลิ่นกรุ่นหอมแรงชัดยิ่งขึ้น จึงแน่วพระทัยว่าเจ้าของเส้นผมต้องอาศัยอยู่บริเวณนี้เป็นแน่แท้ พอดีกับวันนั้น พญาช้างพร้อมบริวารออกไปหาอาหาร นางผมหอมจึงอยู่เพียงคนเดียว เมื่อพระเจ้ารัตนะเดินทางตามกลิ่นแห่งเส้นผมมาเรื่อย ๆ จนมาถึงทำนน้ำที่นางผมหอมกำลังอาบน้ำอยู่ เมื่อทั้งสองพบกันด้วยอำนาจบุญที่เคยทำร่วมกันไว้ให้เป็นเนื้อคู่กัน ทั้งคู่ก็เกิดความรักแรกพบอยู่ในใจทันที เมื่อพูดคุยกلامไถ่จนได้ความจริงของกันและกันแล้ว นางผมหอมจึงพาพระเจ้ารัตนะไปบนปราสาทผมหอม ร่วมทานอาหารและอยู่ด้วยกันตั้งแต่นั้นมา โดยมีข้อแม้ว่าห้ามพระเจ้ารัตนะลงจากปราสาทโดยเด็ดขาด เพราะกลัวพญาช้างจะทราบเรื่องแล้วฆ่าเสีย

แม้พระยาช้างจะได้กลิ่นมนุษย์ที่ไม่เหมือนกลิ่นนางผมหอม แต่ด้วยเกรงใจลูกจึงไม่ได้ถามและขอค้นดูในปราสาท เป็นเพียงความสงสัยไว้และคอยจับจ้องดูอยู่ภายนอกเท่านั้น ทั้งสองครองรักกันจนมีบุตรธิดาด้วยกัน 2 คน คนที่เป็นชายนามว่า “สีลา” คนน้องเป็นหญิงนามว่า “ซาดา” อยู่ไปอยู่มาทั้งคู่เกรงว่า หากพญาช้างจะจับได้อาจเกิดอันตรายต่อลูก ๆ จึงวางแผนหนีเพื่อกลับไปครองเมืองรัตนาดังเดิม และในที่สุดก็หนีออกมาได้ในวันที่พระยาช้างพร้อมทั้งบริวารทั้งหมดออกหาอาหารไกล ๆ

ฝ่ายพญาช้าง เมื่อกลับจากการออกไปหาอาหาร ไม่พบนางผมหอม จึงออกตามหาเมื่อพบนางผมหอมระหว่างทางไปเมืองรัตนา จึงทราบว่านางผมหอมได้อยู่กินกับพระเจ้ารัตนะมีลูกด้วยกันสองคน พญาช้างได้แต่เสียใจที่ถูกลูกทั้งจิ้งจอกให้เศร้าโศกเสียใจยิ่งนักจนขาดใจตาย ก่อนตายได้มอบนางของตนให้กับพระเจ้ารัตนะไว้เป็นอาวธ เพื่อป้องกันตนเอง ระหว่างเดินทาง

ขณะที่กำลังเดินทางและพักแรมกว่าจะถึงเมืองรัตนา ปรากฏว่าเส้นทางนั้นมีนางผีป่าเฝ้าอยู่ และเกิดความเสนาหาในพระเจ้ารัตนะ เมื่อนางผมหอมไปอาบน้ำจึงถูกนางผีป่าลักตักน้ำไป นางผีป่าจึงแปลงตนเองเป็นนางผมหอมแทน

เมื่อถึงพระนคร นางผีป่าได้เข้าอยู่ในวังด้วยช่วงระยะเวลาหนึ่ง แต่เนื่องจากพฤติกรรมของนางผีป่าแปลง แตกต่างกับนางผมหม่อม ทำให้พระเจ้ารัตนะทราบความจริงจึงหาทางกำจัดนางผีป่า และไปรับนางผมหม่อมกลับมาแต่งตั้งนางผมหม่อมเป็นพระอัครมเหสี ครองรักกันอย่างมีความสุข

ผู้เล่านิทานพื้นบ้าน : นางแสงสุริยา ลวดเงิน อายุ 54 ปี เล่านิทานเมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม พ.ศ. 2546 ที่บ้านโชค ต.เขวาสินรินทร์ อ.เมืองสุรินทร์ จ.สุรินทร์

คำสอนจากนิทานพื้นบ้าน : “ ความซื่อสัตย์เป็นคุณสมบัติของคนดี ”